

10 vuotta purppuria Puumalassa Kaustisella

Puumalan purppuriryhmä on toiminut 10 vuotta. Otollista pohjaa loivat sekä kyläkoulun liikunta- ja juhlasalin rakentaminen talkootyönä että kylän Marttojen mukanaolo kolmivuotisessa koulun ympäristön kunnostamishankkeessa, joka toteutettiin POMO-rahoituksella vuosina 97-99. Näissä talkoissa löytyi yhdessä tekemisen meininki, mikä on sitten jatkunut kyläyhdistyksen harrasteryhmän ja muiden toteutettujen hankkeiden muodossa.

2000-luvun alussa yhdistettiin Puumalan ja Nikulan kylien kylätoimikunnat sekä alun perin koulun salin rakentamiseksi perustettu Salin Tuki ry. Uuden yhdistyksen nimeksi tuli Kyläkeidas ry. Sen puitteissa on mm. työllistetty kyläläisiä yhdistelmätuella, palkattu 4H:n kautta kesäksi leikkikenttä- ohjaajat, ylläpidetty festivaalimajoitusta, hoidettu kylän postilaatikkotelineet ja pysäkkikatokset Leader-hankkeena sekä valokaapeli laajana kyläverkkohankkeena.

Jo 1990 luvulla muutamana kesänä oli kylällä järjestetty festivaalien ohjelmaan

kuuluva kyläsoitto. Monet vieraat kertoivat löytäneensä sieltä oikean “vanhanajan festivaalitunnelman”. Niinpä Kansanmusiikkijuhlat esitti toiveen, että tilaisuudesta kehiteltäisiin vielä tunnelmallisempi ja näyttävämpi.

Ensimmäisen suunnittelutilaisuuden kokoonkutsujina helmikuussa 1999 olivat silloinen kylätoimikunta ja Kansantaiteenkeskuksen ohjelasuunnittelija, oman kylän poika Kai-Eerik Käsälä. Paikalle ilmaantui parikymmentä uteliasta, paljolti sen ansiosta että porkkanana oli heti seuraavana kesänä mahdollinen matka Viroon Vöron kansanmusiikkijuhlille. Illan seurauksena alettiin suunnitella ja harjoitella ohjelmakokonaisuutta nimeltään “Kaustislaiset kruunuhäät”. Alkoi vimmattu purppurin opettelu - onneksi omasta kylästä löytyi vielä vanhemmasta polvesta niitä, jotka olivat itse nuorempana purppuria kolmipäiväisissä häissä tanssineet. Tanssia säestämään koottiin soittajaryhmä. Kruunuhäitä varten piti tietysti hankkia myös sopivat asusteet: miehille puvustus löytyi helpommin, naisten pukujen ompeluun käytettiin toinenkin työtunti.

Ahkeran harjoittelun tuloksena Viron matka toteutui heti seuraavana kesänä 1999. Sen jälkeen kruunuhäitä morsiamen hakuineen, vihkimisineen, miesten tarjoilemine perinneaterioineen ja purppuritansseineen on esitetty Kaustisen kansanmusiikkijuhlien ohjelmaan kuuluvana tilaisuutena useana kesänä ja monella eri pitopaikalla. Ryhmä on lisäksi esiintynyt useille eri vieraileville ryhmille ja mm. kansainvälisten festivaalijärjestäjien vuosikokouksen yhteydessä v. 2001, Suomen kulttuurirahastolle ja MSL:lle 2006 sekä monissa maakunnallisissa tilaisuuksissa.

Kulttuurivaihto ja yhteyden pito Viron Setukaisten kanssa on jatkunut koko ajan Viron matkan jälkeen ja Kai-Erik kruunattiin Setumaan kunniakonsuliksi 2007 festivaaleilla. Setukaistet majoittuivat Puumalan koululle ja heidän kanssaan pidettiin isot kyläjuhlat. Salaatin, makkaran ja juomien sekä Kaitsun voimalla ilta meni lähes aamuun asti vuorolaulun, tanssin, soiton ja iltanuotiolla ilonpidolla.

Tilaisuuksien esiintymispaikkoina Puumalan koulun lisäksi Lautamiehentalo ja Ellin kartano molemmat samalla kylällä sekä Kaustisen Kansantaiteenkeskus ja Pelimannitalo ovat festivaaliareenan lisäksi ryhmän kotiareenoita. Matkan varrella mukaan on tullut uusiakin pareja. Pari vanhinta paria on jo jättänyt ryhmän, niin että nyt tässä amatööripohjalla toimivassa ryhmässä toimi noin 12 avioparia. Soittajat, morsiamen pukijat, pappi ja kokit mukaan laskettuna esiintyjien määrä nousee noin 35 henkeen, mikä tämän kokoiselta kylältä on jo melkoinen joukko.

Tilaisuuksien järjestämiseen on toki tarvittu myös muita kuin ryhmässä toimivia kyläläisiä. Kaikki tämä on aivan uudella tavalla tutustuttanut ja yhdistänyt ihmisiä, ja virkistänyt monenlaista muutakin yhteistä toimintaa. Purppuriryhmä toimii usein kyläkoululla pidettävissä häissä kokkeina ja tarvittaessa ohjelman järjestäjinä. Ja on koululla jo ehditty pitää oikeatkin häät, jossa hääpari vanhempien ryhmän tuella tanssi sujuvasti koko ohjelmiston harjoiteltuaan edeltävän talvikauden ryhmän kanssa tanssinopettajaksi 2008 valmistuneen Paula Ketun opinnäytetyön taiteellisen osan "Silia valssi elää purppurissa".

Laajin kylän ponnistus oli 2006 pidetyt 100-vuotisjuhlat Lautamiehentalolla. Jopa Helsinginsanomien kirjoitti kulttuurisivuilla 15.7.2006 mm seuraavasti: "Paikallisuus tuottaa vahvoja elämyksiä. Yhteen hiileen puhaltava kylä järjesti uudelleen juhlat vuodelta 1906. Näky on vaikuttava: vanhan ajan morsiusaatto lähestyy peltoaukean läpi juhlapaikkaa, jossa me, neliviisisatapäinen festivaalivierasjoukko kuviteltuna häävieraina odotamme juhlijoihin. Purpuri soi samaan malliin kuin se on Kaustisella soinnut jo vuosisatoja. Ollaan Puumalan kylässä, jonne kyläläiset ovat talkoohengessä järjestäneet tosin-

non kaksista sata vuotta sitten pidetyistä juhlista. Toiset olivat kahden viikkiparin kruunuhäät, ja toiset J. V. Snellmanin syntymän satavuotisjuhlat. Algot Untola, kirjailija Maiju Lassilana paremmin tunnettu, vastasi Snellmanin juhlan järjestelyistä ja oli myös häissä puhujana. Hän oli tuohon aikaan Kaustisella Vintturin kyläkoulun opettajana. Nyt Untolan roolin otti ja puheen piti tutkija Marko A. Hautala. "Hävittääkää juopa rikkaiden ja köyhien välillä, silloin vasta kansa on yhtenäinen", kuuluivat Untolan sanat sata vuotta sitten, kun hän osallistui aktiivisesti poliittiseen taisteluun. Untolalla voisi olla asiaa nytkin, jos eläisi. Puuhamiehenä hankkeessa on toiminut Puumalassa asuva Kai-Erik Käsälä. Kuvaavaa Kaustisen juhlille on, että tämä melkoista viitseliäisyyttä ja kotiseutuhenkeä vaatinut yli sadan esiintyjän ponnistus oli vain yksi merkintä torstaisessa festivaaliohjelmassa, yksi 46:sta (!) listatusta konsertista ja tapahtumasta."

Tekstiä tuki kuva kulkueesta matkalla Puumalan koululta Lautamiehentalolle: "Hääkulkue kuin ennen vanhaan. Kruunuhäät olivat elävää perinnettä Kaustisella vielä vuosisadan alussa."

Purppuriryhmän 2006 vuosi huipentui Tallarin kanssa Pelimannitalolla 30.11 pidettyihin kaustislaisiin kruunuhäihin. Tilaajana oli Suomen kulttuurirahasto ja mukana oli väkeä seitsemän maakuntarahaston alueelta K-P:lta, E-P:lta, E-S:sta, K-S:sta, P-S:sta, P-K:sta ja Pirkanmaalta. Kaksipäiväisen Kaustisella pidetyn kulttuurinpuolustuskurssin väli-ilta juhlittiin häissä kaustislaisen juustopaistin ja ohjelman kera. Ohjaaja, käsikirjoittaja Kai-Eerik Käsälä loisti pappina. Tilaisuuteen valmistui käsiohjelma, joka kuvaa niin tämän kuin monen muunkin ryhmän esiintymisillan luonteen:

- 1) Häävieraiden vastaanotto portilla,
- 2) Morsiamen pukeminen,
- 3) Aloitusparien huutaminen,
- 4) Morsiamenhaku,
- 5) Vihkiminen,
- 6) Hääparin onnittelu,
- 7) Hääateria,
- 8) Purppuri.

2009 Purppuriryhmä pääsi Kaustisen Pelimanniyhdistyksen 40-vuotiskavalkadis-
sa tärkeään ajan kuvaajan
tulkitsejan pääosaan. 13 ja
14. helmikuuta, KTK:lla
pidetty pulppuava, riemukas
ja koskettava kooste esitti
otoksia 40 vuoden taipalees-
ta Pelimanniyhdistystä ja
kaustislaista osaamista.
Puumalan purppuriryhmä
oli lavalla 1960-luvun aloi-
tuksessa, sen ajan nuorina -
hippeinä, purppurissa, sekä
70-luvun ja 80-luvun kään-
teissä ja jokaisessa otokses-
sa sen ajan tamineissa. Kä-
sikirjoitus: Terttu Hanhi-
koski, Ohjaus: Kai-Eerik
Käsälä.

Kulunut kymmenvuotiskausi on ollut monella tavalla rikasta aikaa. Purppuriryhmän tulevaisu-
suunnitelmissa on edelleen tallentaa, säilyttää ja välittää perinnettä nykyisille ja tuleville polville.

Lisätietoja:

Kyläkeidas ry <http://www.kaustinen.fi/kylakeidas/>
Puumalan kylä <http://www.kase.fi/kylat/kaustinen/PuuKan/index.html>
Tiedustelut ja tilaukset kaieka@kaustinen.fi 040-7344702

MP/PK